

12. MENTALNE
BOLESTI
I
BOLESTI JETRE

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI

12.1.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI EVIDENTIRANI U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

Od mentalnih bolesti i poremećaja, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, prema podacima CEZIH-a, u IŽ registrirano je 42.539 oboljelih (lani 42.247), većina kod žena (62,2%).

U odnosu na 2020.godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je za 0,7% više mentalnih bolesti i poremećaja.

Većinu bolesti iz ove skupine čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji (42,7%), slijede afektivni poremećaji (21,5%), bihevioralni sindromi (10,7%), shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (7,1%), organski i simptomatski duševni poremećaji (6,7%), koji uključuju demencije (4,1%).

Kod muškog spola najčešće su neuroze (36,5%) i afektivni poremećaji (16,2%), slijede poremećaji uzrokovani psihoaktivnim tvarima (11,3%) koji uključuju alkohol (4,9%) i opijate (5,1%), bihevioralni sindromi (9,8%) te shizofrenija (9,3%). Kod ženskog spola također su vodeće neuroze (46,4%) i afektivni poremećaji (24,6%), a na trećem mjestu su bihevioralni sindromi (11,2%), slijede organski i simptomatski duševni poremećaji (7,1%), koji uključuju demencije (4,5%) te shizofrenija (5,7%).

Tablica 1 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji 2021.g. po spolu

	Ukupno		Muški spol		Ženski spol	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	42.539	100,0	16.071	100,0	26.468	100,0
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	2.832	6,7	964	6,0	1.868	7,1
- F00-F03 Demencija	1.740	4,1	543	3,4	1.197	4,5
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	2.209	5,2	1.820	11,3	389	1,5
- F10 – alkohol	941	2,2	783	4,9	158	0,6
- F11 - opijati	982	2,3	821	5,1	161	0,6
Shizofrenija, shizotipni i sumanuti poremećaji (F20-F29)	2.999	7,1	1.491	9,3	1.508	5,7
Afektivni poremećaji (F30-F39)	9.132	21,5	2.610	16,2	6.522	24,6
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. (F40-F48)	18.149	42,7	5.873	36,5	12.276	46,4
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	4.533	10,7	1.575	9,8	2.958	11,2
Ostali duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	2.685	6,3	1.738	10,8	947	3,6

Izvor:CEZIH

Budući da se način prikupljanja i obrade podataka razlikuje od dosadašnjeg načina prikupljanja i obrade podataka iz PZZ-a, podaci od 2020.g. nisu u potpunosti usporedivi s onima objavljivanim ranijih godina.

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 11.914 oboljelih (lani 10.195), što čini 4,3% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Većinu bolesti čine neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni

poremećaji (30,7%), zatim shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji (20,6%), a slijede duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (6,9%). U dobnoj skupini 20-64 godine je u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti 70,0% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 28,0% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

U odnosu na 2020. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 16,9% više mentalnih bolesti i poremećaja.

Tablica 2 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti (sve ordinacije) u Istarskoj županiji 2021.g. po dobi

	Ukupno		0-6 g.		7-19 g.		20-64 g.		65 i više g.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	11.914	100,0	224	100,0	475	100,0	8.335	100,0	2.880	100,0
Demencija F00-F03	683	5,7	-	-	-	-	57	0,7	626	21,7
D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom F10	819	6,9	1	0,4	20	4,2	689	8,3	109	3,8
D.p. i p.p. uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	252	2,1	-	-	17	3,6	229	2,7	6	0,2
Shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji F20-F29	2.453	20,6	1	0,4	24	5,1	2.030	24,4	398	13,8
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.656	30,7	53	23,7	185	38,9	2.823	33,9	595	20,7
Duševna zaostalost F70-F79	109	0,9	-	-	8	1,7	89	1,1	12	0,4
Ostali d.p. i p.p.	3.942	33,1	169	75,4	221	46,5	2.418	29,0	1.134	39,4

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti evidentirano je 5.695 pregleda kod muškaraca (47,8% u ukupnom), a kod žena 6.219 (52,2%).

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti, najčešće evidentirane su kod oba spola neuroze i afektivni poremećaji povezani sa stresom i somatotropni poremećaji: kod muškaraca 27,2% pregleda, a kod žena 33,9% pregleda.

Na drugom mjestu kod oba spola su shizofrenija, shizotipni i sumanutu poremećaji: kod muškaraca 22,2% i kod žena 19,2%. Na trećem mjestu kod muškaraca su poremećaji uzrokovani alkoholom (11,8%), a kod žena demencije (6,1%).

Tablica 3 - Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja registrirani u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u Istarskoj županiji 2021. godine po spolu

	Ukupno	Muški		Ženski	
		Broj	%	Broj	%
UKUPNO	11.914	5.695	100,0	6.219	100,0
Demencija F00-F03	683	301	5,3	382	6,1
D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom F10	819	670	11,8	149	2,4
D.p. i p.p. uzrokovani psihoaktivnim tvarima F11-F19	252	186	3,3	66	1,1
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji F20-F29	2.453	1.262	22,2	1.191	19,2
Neuroze i afektivni p. povezani sa stresom i somatoformni p. F40-F48	3.656	1.547	27,2	2.109	33,9
Duševna zaostalost F70-F79	109	58	1,0	51	0,8
Ostali d.p. i p.p.	3.942	1.671	29,3	2.271	36,5

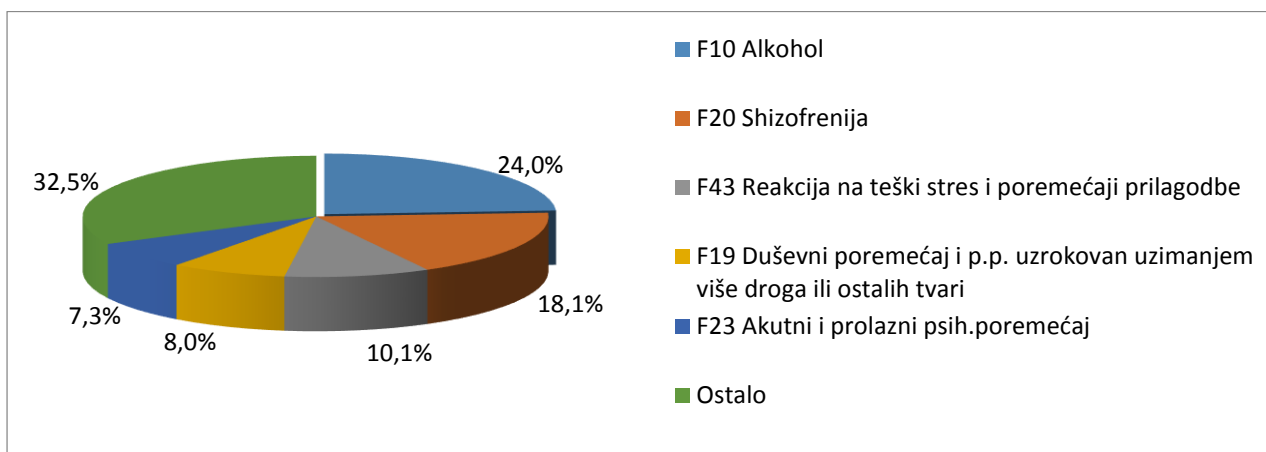
U zdravstvenim ustanovama u IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja hospitalizirano je 806 osoba, 437 (54,2%) muškarca i 369 žena (45,8%).

Tablica 4 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu u Istarskoj županiji* u 2021.godini

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	806	100,0	437	100,0	369	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	119	14,7	49	11,2	70	19,0
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	4	0,5	2	0,5	2	0,5
- F01 vaskularna demencija	12	1,5	4	0,9	8	2,2
- F03 Nespecificirana demencija	28	3,5	8	1,8	20	5,4
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	16	2,0	10	2,3	6	1,6
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	217	26,9	167	38,2	50	13,5
- F10 – alkohol	142	17,6	105	24,0	37	10,0
- F11 - opijati	25	3,1	20	4,6	5	1,4
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	40	5,0	35	8,0	5	1,4
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	257	31,9	143	32,7	114	30,9
- F20 Shizofrenija	121	15,0	79	18,1	42	11,4
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	58	7,2	32	7,3	26	7,0
- F25 Shizoafektivni p.	24	3,0	6	1,4	18	4,9
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	101	12,5	30	6,9	71	19,2
- F31 Bipolarni afektivni p.	41	5,1	16	3,7	25	6,8
- F32 Depresivne epizode	26	3,2	7	1,6	19	5,1
- F33 Povratni depresivni p.	24	3,0	5	1,1	19	5,1
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	103	12,8	44	10,1	59	16,0
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	99	12,3	44	10,1	55	14,9
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	1	0,1	-	-	1	0,3
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	3	0,4	3	0,7	-	-
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	2	0,3	1	0,2	1	0,3
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima u djetinjstvu i adoles. (F90-F98)</i>	3	0,4	-	-	3	0,8
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	-	-	-	-	-	-

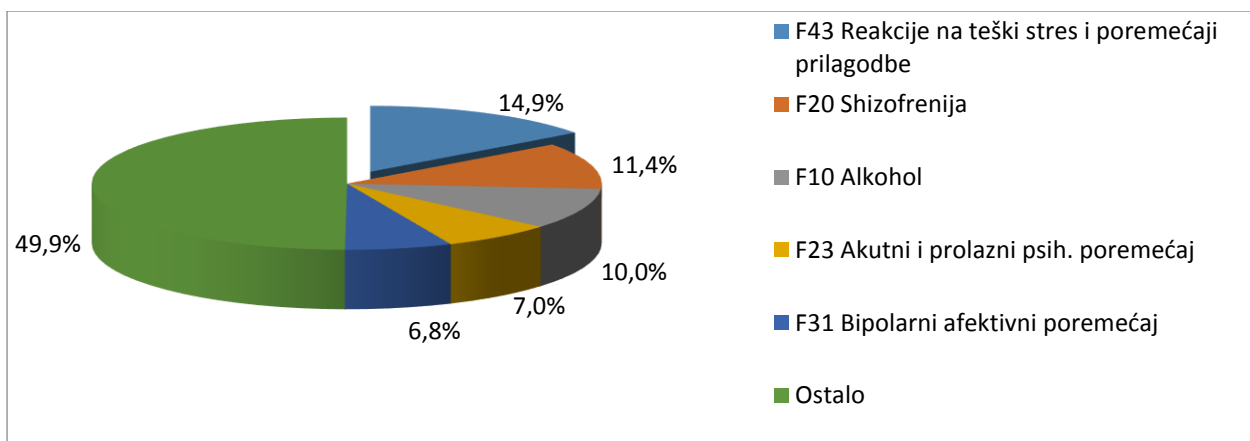
*OB Pula i stacionari

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih muškaraca su: alkohol (24,0%), shizofrenija (18,1%), reakcija na teški stres i poremećaj prilagodbe (10,1%), više droga ili ostalih tvari (8,0%) te akutni i prolazni psihotični poremećaj (7,3%). Navedenih pet vodećih dijagnoza uzrok su dvije trećine (67,5%) hospitalizacija u IŽ kod muškaraca zbog duševnih poremećaja.

Slika 1 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba muškog spola u Istarskoj županiji u 2021.g.

Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih žena su: reakcije na teški stres i poremećaj prilagodbe (14,9%), shizofrenija (11,4%), alkohol (10,0%), akutni i prolazni psihotični poremećaji (7,0%) te bipolarni afektivni poremećaji (6,8%).

Slika 2 - Vodeće dijagnoze u skupini duševnih poremećaja kod hospitaliziranih osoba ženskog spola u Istarskoj županiji u 2021.g.

Kod muškaraca više od polovine (57,9%) hospitalizacija je u dobi 30-59 godina. Prethodnih godina žene su češće hospitalizirane u dobi iznad 50 godina te su činile više od 2/3 hospitalizacija žena, ali je u 2021. godini došlo do promjene i žene u dobi 30-59 godina sada čine polovinu hospitalizacija žena (49,3%). Demencije u 2021. godini više nisu u prvih pet razloga hospitalizacija žena.

Tablica 5 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po spolu i dobi u Istarskoj županiji* u 2021.godini

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		1-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Ukupno	806	-	23	95	163	130	142	123	54	76
Muški	437	-	10	55	91	80	82	72	25	22
Ženski	369	-	13	40	72	50	60	51	29	54

*OB Pula i stacionari

Tablica 6 - Broj hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) po dobi u Istarskoj županiji* u 2021.godini

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	Dobne skupine							
		0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	806	23	95	163	130	142	123	54	76
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	119	-	1	5	8	2	13	22	68
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	4	-	-	-	-	-	-	-	4
- F01 vaskularna demencija	12	-	-	-	-	-	1	-	11
- F03 Nespecificirana demencija	28	-	-	-	-	2	5	4	17
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	59	-	-	4	1	-	4	16	34
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	217	5	43	52	36	44	27	9	111
- F10 – alkohol	142	3	18	24	22	40	25	9	111
- F11 - opijati	25	-	5	9	7	2	2	-	-
- F19 - više droga ili ostalih tvari	40	1	16	15	6	2	-	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)	257	7	30	65	45	57	44	9	-
- F20 Shizofrenija	121	2	7	33	21	32	23	3	-
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	58	5	16	13	11	8	4	1	-
- F25 Shizoafektivni p.	24	-	-	7	2	5	7	3	-
Afektivni poremećaji (F30-F39)	101	3	6	12	27	20	19	12	2
- F31 Bipolarni afektivni p.	41	-	4	4	16	8	7	2	-
- F32 Depresivne epizode	26	3	1	3	3	3	3	8	2
- F33 Povratni depresivni p.	24	-	1	3	7	3	8	2	-
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	103	4	14	27	14	18	19	2	5
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	99	3	14	25	13	18	19	2	5
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	3	-	1	-	-	1	1	-	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	3	3	-	-	-	-	-	-	-
Neodređeni mentalni poremećaji F99	-	-	-	-	-	-	-	-	-

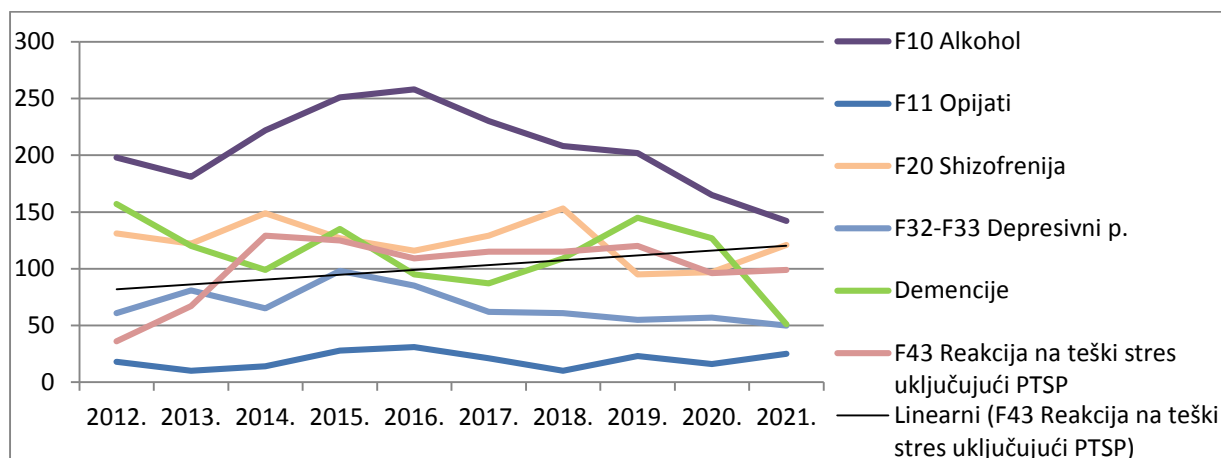
*OB Pula i stacionari

U odnosu na prethodnu godinu, u 2021. godini je evidentirano 4,7% manje hospitalizacija zbog duševnih poremećaja, kod muškaraca je broj hospitalizacija bio manji za 5,4%, a kod žena za 3,9% manji. Izrazito se smanjio broj hospitalizacija zbog demencija u 2021. u odnosu na 2020. godinu (59,8%), kod muškaraca za 42,4%, a kod žena za 66,0%. Broj hospitalizacija zbog shizofrenije povećao se za 24,7%, kod muškaraca za 21,5%, a kod žena za 31,3%.

Tablica 7 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja po spolu u razdoblju 2012.-2021. g. u Istarskoj županiji

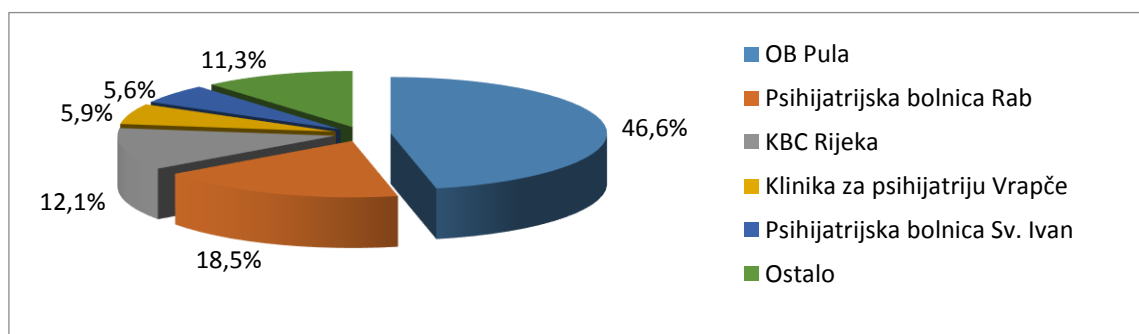
	Spol	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
F00-F99 Duševni porem. i poremećaji ponašanja	UK	1.031	983	1.119	1.121	1.042	1.003	1.028	986	846	806
	M	528	532	617	616	608	550	550	541	462	437
	Ž	503	451	502	505	434	453	478	445	384	369
F10 D.p. i p.p. uzrokovani alkoholom	UK	198	181	222	251	258	230	208	202	165	142
	M	159	149	178	202	200	175	166	145	132	105
	Ž	39	32	44	49	58	55	42	57	33	37
F11 D.p. i p.p. uzrokovani uzimanjem opijata	UK	18	10	14	28	31	21	10	23	16	25
	M	16	9	11	23	28	19	8	21	14	20
	Ž	2	1	3	5	3	2	2	2	2	5
F20 Shizofrenija	UK	131	122	149	127	116	129	153	95	97	121
	M	85	91	99	88	82	81	91	62	65	79
	Ž	46	31	50	39	34	48	62	33	32	42
F32-F33 Depresivni poremećaji	UK	61	81	65	98	85	62	61	55	57	50
	M	18	24	23	31	31	22	27	22	18	12
	Ž	43	57	42	67	54	40	34	33	39	38
F43 Reakcija na teški stres uključujući PTSP	UK	36	67	129	125	109	115	115	120	96	99
	M	15	24	52	67	50	46	42	61	42	44
	Ž	21	43	77	58	59	69	73	59	54	55
DEMENCIJE:											
F01 Vaskularna demencija	UK	51	67	36	28	29	35	38	62	50	12
	M	14	15	12	11	14	13	8	18	9	4
	Ž	37	52	24	17	15	22	30	44	41	8
F03 Nespecif. demencija	UK	55	27	53	72	42	44	54	71	68	28
	M	23	11	18	13	16	21	16	21	23	8
	Ž	32	16	35	59	26	23	38	50	45	20
F05 Delirij (nije uzrokovan alkoh. ili ost.psihoakt.tvarima)	UK	7	2	-	3	-	3	5	4	1	7
	M	1	1	-	-	-	1	2	1	1	5
	Ž	6	1	-	3	-	2	3	3	-	2
F00*=G30 Alzheimerova Bolest	UK	44	23	10	32	24	5	12	8	8	4
	M	12	9	4	4	11	1	1	1	-	2
	Ž	32	14	6	28	13	4	11	7	8	2

U posljednjih deset godina u padu je broj hospitalizacija zbog uzimanja alkohola, shizofrenije, depresivnih poremećaja i demencija, dok je u porastu broj hospitalizacija zbog reakcija na teški stres uključujući PTSP.

Slika 3 - Broj hospitalizacija zbog odabranih duševnih poremećaja u razdoblju 2012.-2021. godine u Istarskoj županiji

Prema podacima HZJZ-a, stanovništvo IŽ zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2021.g. najčešće je hospitalizirano u OB Pula (46,6%), Psihijatrijskoj bolnici Rab (18,5%) i KBC Rijeka (12,1%).

Slika 4 - Gravitacije hospitaliziranih stanovnika Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2021. godini

Izvor: HZJZ

Prema podacima HZJZ-a, kod stanovništva IŽ u zdravstvenim ustanovama u RH u 2021.g. bilo je ukupno 1.473 hospitalizacija zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja: 837 muškaraca (56,8%) i 636 žena (43,2%). Većina hospitaliziranih je u dobi od 30 do 69 godina (69,7%), 60,5% žena i 76,6% muškaraca.

Tablica 8 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2021.g. po dobi i spolu

Spol	Ukupno	Dobne skupine								
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.473	26	105	161	276	272	255	223	67	88
Muški spol	837	13	29	97	170	187	148	136	27	30
Ženski spol	636	13	76	64	106	85	107	87	40	58

Izvor: HZJZ

Vodeće dijagnoze kod muškaraca iz IŽ hospitaliziranih u RH u ovoj skupini bolesti i stanja su: duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani alkoholom (24,7%), shizofrenija (16,1%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (6,5%), duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani opijatima (6,1%) i akutni i prolazni psihotični poremećaj (6,0%). Kod hospitaliziranih žena zbog ove skupine vodeće su dijagnoze: depresivni poremećaji F32-F33 (13,5%), reakcije na teški stres i poremećaji prilagodbe (9,7%), bipolarni afektivni poremećaj (8,0%) shizofrenija (7,7%) i shizoafektivni poremećaj (7,1%).

Tablica 9 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2021.g. po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	1.473	100,0	837	100,0	636	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>146</i>	<i>9,9</i>	<i>64</i>	<i>7,6</i>	<i>82</i>	<i>12,9</i>
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	7	0,5	4	0,5	3	0,5
- F01 vaskularna demencija	12	0,8	4	0,5	8	1,3
- F03 Nespecificirana demencija	35	2,4	12	1,4	23	3,6
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	68	4,6	28	3,3	40	6,3
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>403</i>	<i>27,4</i>	<i>327</i>	<i>39,1</i>	<i>76</i>	<i>11,9</i>
- F10 – alkohol	249	16,9	207	24,7	42	6,6
- F11 - opijati	68	4,6	51	6,1	17	2,7
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	53	3,6	43	5,1	10	1,6
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>450</i>	<i>30,5</i>	<i>263</i>	<i>31,4</i>	<i>187</i>	<i>29,4</i>
- F20 Shizofrenija	184	12,5	135	16,1	49	7,7
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	88	6,0	50	6,0	38	6,0
- F25 Shizoafektivni p.	69	4,7	24	2,9	45	7,1
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>216</i>	<i>14,7</i>	<i>70</i>	<i>8,4</i>	<i>146</i>	<i>23,0</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	86	5,8	35	4,2	51	8,0
- F32 Depresivne epizode	42	2,9	15	1,8	27	4,2
- F33 Povratni depresivni p.	77	5,2	18	2,2	59	9,3
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>134</i>	<i>9,1</i>	<i>63</i>	<i>7,5</i>	<i>71</i>	<i>11,2</i>
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	116	7,9	54	6,5	62	9,7
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>18</i>	<i>1,2</i>	<i>2</i>	<i>0,2</i>	<i>16</i>	<i>2,5</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>28</i>	<i>1,9</i>	<i>21</i>	<i>2,5</i>	<i>7</i>	<i>1,1</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>10</i>	<i>0,7</i>	<i>5</i>	<i>0,6</i>	<i>5</i>	<i>0,8</i>
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	<i>16</i>	<i>1,1</i>	<i>9</i>	<i>1,1</i>	<i>7</i>	<i>1,1</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>52</i>	<i>3,5</i>	<i>13</i>	<i>1,6</i>	<i>39</i>	<i>6,1</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Izvor: HZJZ

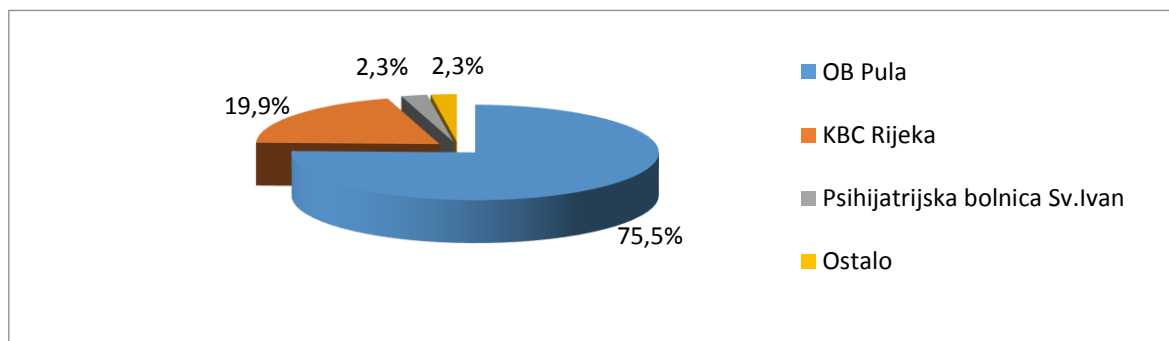
Djeca i mladi do 19 godina hospitaliziraju se najčešće zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (38,9%), akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (13,0%) te zbog poremećaja psihološkog razvoja (12,2%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su hospitalizirani zbog shizofrenije (15,3%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (14,9%) te akutnih i prolaznih psihotičnih poremećaja (10,1%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su hospitalizirani zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovani alkoholom (22,8%), shizofrenije (14,9%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (10,6%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su hospitalizirane zbog ostalih duševnih poremećaja izazvanih oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću (31,6%), nespecificirane demencije (17,4%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (12,9%).

Tablica 10 - Broj hospitalizacija stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u ustanovama u RH u 2021.g. po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	1.473	131	161	276	272	255	223	67	88
Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)	146	-	2	6	6	9	20	26	77
- F00*=G30 Alzheimerova bolest	7	-	-	-	-	-	-	1	6
- F01 vaskularna demencija	12	-	-	-	-	-	1	-	11
- F03 Nespecificirana demencija	35	-	-	-	-	2	6	4	23
- F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	68	-	-	6	-	7	6	17	32
Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)	403	6	61	93	97	78	58	9	1
- F10 – alkohol	249	3	23	42	52	65	54	9	1
- F11 - opijati	68	-	7	20	28	9	4	-	-
- F19 - više droga ili uzimanje ostalih tvari	53	2	20	19	9	3	-	-	-
Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremeć. (F20-F29)	450	24	64	107	83	83	77	12	-
- F20 Shizofrenija	184	3	15	52	35	42	35	2	-
- F23 Akutni i prolazni psihotični p.	88	17	25	19	14	8	4	1	-
- F25 Shizoafektivni p.	69	-	7	11	11	16	17	7	-
Afektivni poremećaji (F30-F39)	216	6	8	22	55	57	45	18	5
- F31 Bipolarni afektivni p.	86	2	6	6	34	21	14	3	-
- F32 Depresivne epizode	42	4	1	6	4	6	7	10	4
- F33 Povratni depresivni p.	77	-	1	8	16	23	23	5	1
Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)	134	12	17	34	23	21	20	2	5
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	116	10	13	28	18	20	20	2	5
Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)	18	15	1	-	-	2	-	-	-
Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)	28	1	4	9	8	3	3	-	-
Duševna zaostalost (F70-F79)	10	-	3	5	-	2	-	-	-
Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)	16	16	-	-	-	-	-	-	-
Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)	52	51	1	-	-	-	-	-	-
Neodređeni mentalni poremećaji F99	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ

Stanovnici IŽ u dnevne bolnice zbog duševnih poremećaja najčešće gravitiraju u OB Pula (75,5%) i KBC Rijeka (19,9%).

Slika 5 - Gravitacije stanovnika Istarske županije u dnevne bolnice u RH zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u 2021. godini

Izvor: HZJZ

U dnevnim bolnicama u RH evidentirano je 4.908 boravaka zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, od toga 2.840 (57,9%) kod muških i 2.068 (42,1%) kod ženskih osoba. U odnosu na prethodnu godinu u dnevnim bolnicama registrirano je 7,1% više boravaka (lani 4.583). Većina boravaka u dnevnoj bolnici zbog ove skupine bolesti i stanja bila je kod osoba u dobi 40-59 godina (56,9%), 58,8% muškaraca i 54,4% žena.

Tablica 11 - Ukupan broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2021. godini po spolu i dobi

	Spol	Ukupno	Dobne skupine								
			0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	UK	4.908	41	44	382	813	1.309	1.486	658	131	44
	M	2.840	30	12	259	436	865	804	354	70	10
	Ž	2.068	11	32	123	377	444	682	304	61	34

Izvor: HZJZ

U dnevne bolnice muškarci najčešće dolaze zbog shizofrenije (29,7%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (19,5%) te reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (13,6%), a žene zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (22,8%), reakcije na teški stres i poremećaja prilagodbe (14,3%) te ostalih anksioznih poremećaja (9,7%).

Tablica 12 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2021. godini po spolu

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno		Muški		Ženski	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
UKUPNO	4.908	100,0	2.840	100,0	2.068	100,0
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	110	2,2	32	1,1	78	3,8
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	757	15,4	612	21,6	145	7,0
- F10 – alkohol	700	14,3	555	19,5	145	7,0
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	1.839	37,5	1.298	45,7	541	26,2
-F20 Shizofrenija	1.042	21,2	844	29,7	198	9,6
- F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	196	4,0	121	4,3	75	3,6
- F25 Shizoafektivni p.	244	5,0	163	5,7	81	3,9
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	838	17,1	187	6,6	651	31,5
- F31 Bipolarni afektivni p.	246	5,0	80	2,8	166	8,0
- F32 Depresivne epizode	397	8,1	8	0,3	389	18,8
- F33 Povratni depresivni poremećaj	177	3,6	95	3,3	82	4,0
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	1.081	22,0	549	19,3	532	25,7
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	343	7,0	143	5,0	200	9,7
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	680	13,9	385	13,6	295	14,3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	85	1,7	6	0,2	79	3,8
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	97	2,0	72	2,5	25	1,2
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	46	0,9	46	1,6	0	0,0
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	23	0,5	17	0,6	6	0,3
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	32	0,7	21	0,8	11	0,5
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	-	-	-	-	-	-

Izvor: HZJZ

Djeca i mladi do 19 godina u dnevnim bolnicama najčešće su boravili zbog poremećaja u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (31,8%), bihevioralnih sindroma vezanih uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (28,2%) te zbog poremećaja psihološkog razvoja (27,1%). Odrasli u dobi 20-39 godina najčešće su boravili u dnevnoj bolnici zbog shizofrenije (32,6%), reakcija na teški stres i poremećaja prilagodbe (11,0%) te depresivnih poremećaja F32-F33 (9,5%). Odrasli u dobi 40-69 godina najčešće su boravili zbog shizofrenije (18,7%), duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (17,2%) te reakcije na teški stres i poremećaje prilagodbe (15,8%). Starije osobe (70 i više godina) najčešće su boravile zbog depresivnih poremećaja F32-F33 (26,3%), demencije F00-F03 (25,1%) te duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih alkoholom (22,3%).

Tablica 13 - Broj boravaka u dnevnim bolnicama u RH stanovništva Istarske županije zbog duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja (F00-F99) u 2021. godini po dobi

MKB podskupine i dijagnoze	Ukupno	0-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
UKUPNO	4.908	85	382	813	1.309	1.486	658	131	44
<i>Organski i simptomatski duševni poremećaji (F00-F09)</i>	<i>110</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>20</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>9</i>	<i>49</i>	<i>20</i>
- F00-F03 Demencije	51	-	-	-	1	-	6	27	17
<i>Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja uzrokovani uzimanjem psihoaktivnih tvari (F10-F19)</i>	<i>757</i>	<i>-</i>	<i>71</i>	<i>51</i>	<i>215</i>	<i>254</i>	<i>127</i>	<i>39</i>	<i>-</i>
- F10 – alkohol	700	-	17	51	213	253	127	39	-
<i>Shizofrenija, shizotipni i sumanutni poremećaji (F20-F29)</i>	<i>1.839</i>	<i>2</i>	<i>165</i>	<i>479</i>	<i>482</i>	<i>449</i>	<i>246</i>	<i>16</i>	<i>-</i>
-F20 Shizofrenija	1.042	2	54	335	231	306	110	4	-
-F23 Akutni i prolazni psihotični poremećaj	196	-	30	80	83	3	-	-	-
-F25 Shizoafektivni p.	244	-	76	4	45	33	74	12	-
<i>Afektivni poremećaji (F30-F39)</i>	<i>838</i>	<i>4</i>	<i>13</i>	<i>111</i>	<i>250</i>	<i>321</i>	<i>93</i>	<i>25</i>	<i>21</i>
- F31 Bipolarni afektivni p.	246	-	-	10	131	80	25	-	-
- F32 Depresivne epizode	397	-	13	101	81	102	54	25	21
- F33 Povratni depresivni poremećaj	177	-	-	-	32	131	14	-	-
<i>Neurotski, vezani uz stres i somatoformni poremećaji (F40-F48)</i>	<i>1.081</i>	<i>1</i>	<i>54</i>	<i>151</i>	<i>268</i>	<i>425</i>	<i>179</i>	<i>-</i>	<i>3</i>
- F41 Ostali anksiozni poremećaji	343	-	22	18	86	94	123	-	-
- F43 Reakcije na teški stres i p. prilagodbe	680	1	15	116	166	324	55	-	3
<i>Bihevioralni sindromi vezani uz fiziološke poremećaje i fizičke čimbenike (F50-F59)</i>	<i>85</i>	<i>24</i>	<i>57</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji ličnosti i ponašanja odraslih (F60-F69)</i>	<i>97</i>	<i>-</i>	<i>17</i>	<i>1</i>	<i>46</i>	<i>31</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>-</i>
<i>Duševna zaostalost (F70-F79)</i>	<i>46</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>46</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji psihološkog razvoja (F80-F89)</i>	<i>23</i>	<i>23</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Poremećaji u ponašanju i osjećajima koji se pojavljuju u djetinjstvu i adolescenciji (F90-F98)</i>	<i>32</i>	<i>27</i>	<i>5</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Neodređeni mentalni poremećaji F99</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Izvor: HZJZ

12.1. MENTALNE BOLESTI I POREMEĆAJI KAO UZROK SMRTI

Od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja kao osnovnog uzroka smrti stanovnika IŽ u 2021. godini umrlo je 57 osoba (2020.g. 44), većinom od organskih i simptomatskih duševnih poremećaja (F00-F09) – 42 osobe, najčešće demencije (39), a većina umrlih od duševnih poremećaja su žene (34).

Tablica 14 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji 2021. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
UKUPNO F00-F99	UK	57	2	-	8	6	41
	M	23	1	-	7	6	9
	Ž	34	1	-	1	-	32
F01 Vaskularna demencija	UK	9	-	-	-	2	7
	M	7	-	-	-	2	5
	Ž	2	-	-	-	-	2
F03 Nespecificirana demencija	UK	30	-	-	-	-	30
	M	3	-	-	-	-	3
	Ž	27	-	-	-	-	27
F06 Ostali d.p. izazvani oštećenjem i disfunkcijom mozga i fizičkom bolešću	UK	1	-	-	-	1	-
	M	1	-	-	-	1	-
	Ž	-	-	-	-	-	-
F07 P. ličnosti i p. ponašanja uzrokovani bolešću, oštećenjem i disfunkc. mozga	UK	2	-	-	-	-	2
	M	-	-	-	-	-	-
	Ž	2	-	-	-	-	2
F10 Alkohol	UK	11	2	-	7	1	1
	M	10	1	-	7	1	1
	Ž	1	1	-	-	-	-
F11 Opijati	UK	1	-	-	-	1	-
	M	1	-	-	-	1	-
	Ž	-	-	-	-	-	-
F20 Shizofrenija	UK	2	-	-	-	1	1
	M	1	-	-	-	1	-
	Ž	1	-	-	-	-	1
F25 Shizoafektivni poremećaj	UK	1	-	-	1	-	-
	M	-	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	1	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Od 2012. do 2016.g. umrlo je 127 osoba, a od 2017. do 2021.g. 226 osoba (za 78,0% više umrlih).

Tablica 15 - Umrli od duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja u Istarskoj županiji od 2012. do 2021. godine

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
UKUPNO	19	28	26	33	21	43	39	43	44	57

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

U 2021. godini DZS je zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) zabilježio 3 smrti i to sve 3 kod muškog spola.

Tablica 16 - Umrli zbog slučajnog otrovanja i izlaganja narkoticima i psihodislepticima (halucinogenima) (X42)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
UKUPNO	3	3	3	1	3	2	1	3	1	3
Muški	3	3	3	1	2	2	1	2	1	3
Ženski	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

12.2. BOLESTI JETRE

12.2.1. BOLESTI JETRE EVIDENTIRANE U RADU ZDRAVSTVENE DJELATNOSTI

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2021.g. evidentirano je 3.025 bolesti jetre (lani 2.739). Većina evidentiranih bolesti bila je kod muškaraca (60,3%).

U odnosu na 2020.godinu, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti registrirano je 10,4% više bolesti jetre.

Tablica 1 - Bolesti jetre registrirane u primarnoj zaštiti (ugovorne ordinacije) u Istarskoj županiji u 2021.g. po spolu

	2021.		
	Ukupno	Muški spol	Ženski spol
Bolesti jetre K70-K77	3.025	1.825	1.200

Izvor:CEZIH

U specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti u IŽ registrirano je 658 oboljelih od bolesti jetre (lani 614), što čini 0,2% u ukupno evidentiranim pregledima u svim ordinacijama SKZZ. Većinu čine muškarci (64,4%). U dobnoj skupini 20-64 godine je 67,6% registriranih pacijenata. Broj registriranih u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti čini 21,8% registriranih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

U odnosu na 2020. godinu, u svim ordinacijama u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti registrirano je za 7,2% više bolesti jetre.

Tablica 2 - Bolesti jetre registrirane u specijalističko-konzilijarnoj djelatnosti (sve ordinacije) u Istarskoj županiji 2021.g. po dobi i spolu

	Ukupno	0-6 g.	7-19 g.	20-64 g.	65 i više g.
UKUPNO	658	2	1	445	210
Muški spol	424	-	1	288	135
Ženski spol	234	2	-	157	75

U 2021.g. u zdravstvenim ustanovama u IŽ (OB Pula i stacionari IDZ) zbog bolesti jetre hospitalizirano je 80 osoba, većinom muškarci (76,3%). Najčešće dijagnoze su alkoholna bolest jetre (47,5% hospitaliziranih) te fibroza i ciroza jetre (25,0%). Većina hospitaliziranih je bila u dobi iznad 60 godina (65,0%).

Tablica 3 - Broj hospitalizacija zbog bolesti jetre (K70-K77), po spolu i dobi u Istarskoj županiji u 2021. godini

NAZIV DIJAGNOZE	SPOL	Ukupno	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
Bolesti jetre K70-K77	UK	80	1	5	10	12	34	11	7
	M	61	1	2	9	10	29	6	4
	Ž	19	-	3	1	2	5	5	3
K70 Alkoholna bolest jetre	UK	38	1	-	5	5	19	4	4
	M	36	1	-	5	5	19	3	3
	Ž	2	-	-	-	-	-	1	1
K71 Toksična bolest jetre	UK	6	-	-	-	3	2	1	-
	M	4	-	-	-	2	2	-	-
	Ž	2	-	-	-	1	-	1	-
K72 Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo	UK	10	-	1	1	1	3	3	1
	M	6	-	1	1	1	1	2	-
	Ž	4	-	-	-	-	2	1	1
K74 Fibroza i ciroza jetre	UK	20	-	3	3	2	10	-	2
	M	11	-	-	2	1	7	-	1
	Ž	9	-	3	1	1	3	-	1
K75 Druge upalne bolesti jetre	UK	4	-	-	1	1	-	2	-
	M	3	-	-	1	1	-	1	-
	Ž	1	-	-	-	-	-	1	-
K76 Ostale bolesti jetre	UK	2	-	1	-	-	-	1	-
	M	1	-	1	-	-	-	-	-
	Ž	1	-	-	-	-	-	1	-

12.2.1. BOLESTI JETRE KAO UZROK SMRTI

Od bolesti jetre umrla je 52 osoba (većina (45) muškarci), a vodeći uzrok je alkoholna bolest jetre (32).

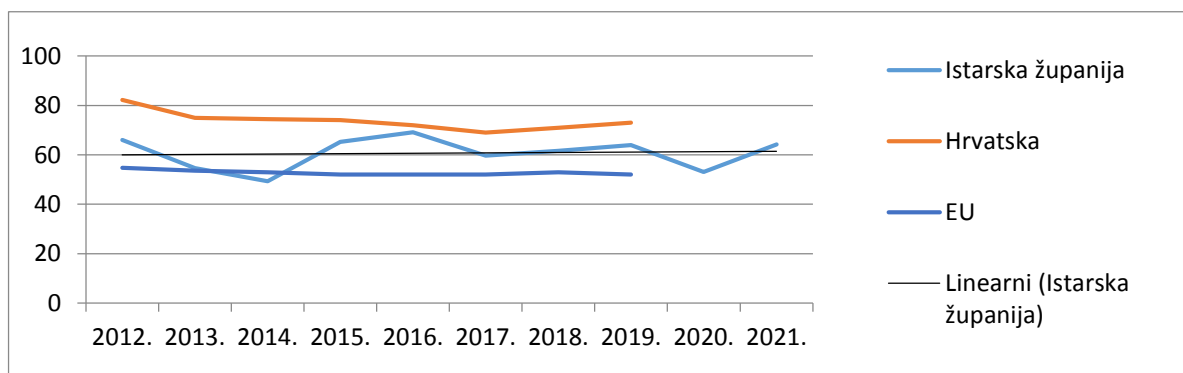
Tablica 4 - Umrli od bolesti jetre u Istarskoj županiji 2021. godine po dobi i spolu

Šifra MKB	Spol	Ukupno	40-49 g.	50-59 g.	60-69 g.	70-79 g.	80+ g.
Bolesti jetre (K70-K76)	UK	52	3	8	19	13	9
	M	45	3	7	18	10	7
	Ž	7	-	1	1	3	2
Alkoholna bolest jetre (K70)	UK	32	3	3	16	8	2
	M	29	3	3	15	6	2
	Ž	3	-	-	1	2	-
Toksična bolest jetre (K71)	UK	1	-	-	-	-	1
	M	1	-	-	-	-	1
	Ž	-	-	-	-	-	-
Zatajenje jetre, nesvrstano drugamo (K72)	UK	2	-	-	-	1	1
	M	2	-	-	-	1	1
	Ž	-	-	-	-	-	-
Fibroza i ciroza jetre (K74)	UK	16	-	5	2	4	5
	M	12	-	4	2	3	3
	Ž	4	-	1	-	1	2
Ostale bolesti jetre (K76)	UK	1	-	-	1	-	-
	M	1	-	-	1	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dobno-standardizirane stope smrtnosti pružaju mogućnost usporedbe među područjima s različitim dobним sastavom stanovništva koji bi mogao utjecati na naše zaključivanje o pojavnosti određenih bolesti pa tako i uzroka smrti. Stope za IŽ su računate za 2012.-2020. prema procjeni broja stanovnika DZS-a, a za 2021.g. na Popis 2021.g. Stope za RH i EU preuzete su od *European Health Information Gateway*, *WHO Regional Office for Europe* (link <https://gateway.euro.who.int/en/hfa-explorer/>)

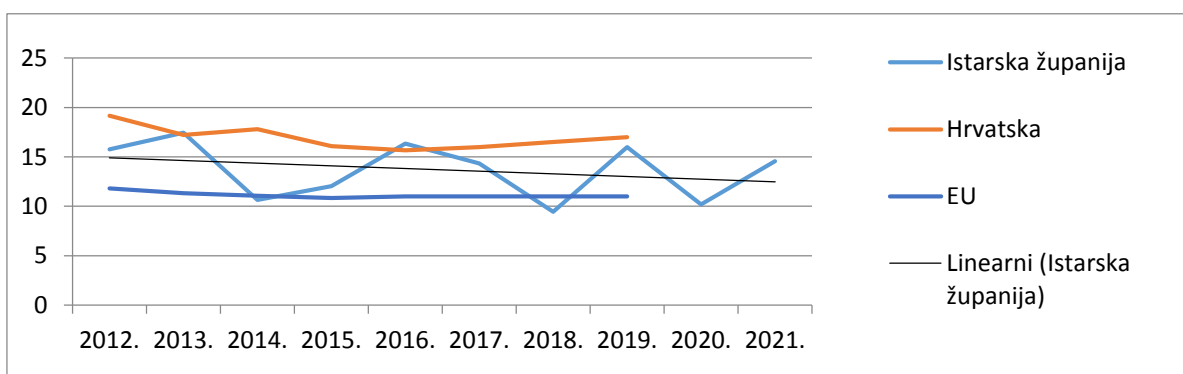
Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom za ukupnu dob su niže od hrvatskih, ali nešto više od europskih stopa.

Slika 1 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti uzroka smrti povezanih s alkoholom*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

*C15, C32, F10, K70, K73, K74, K76, svi vanjski uzroci

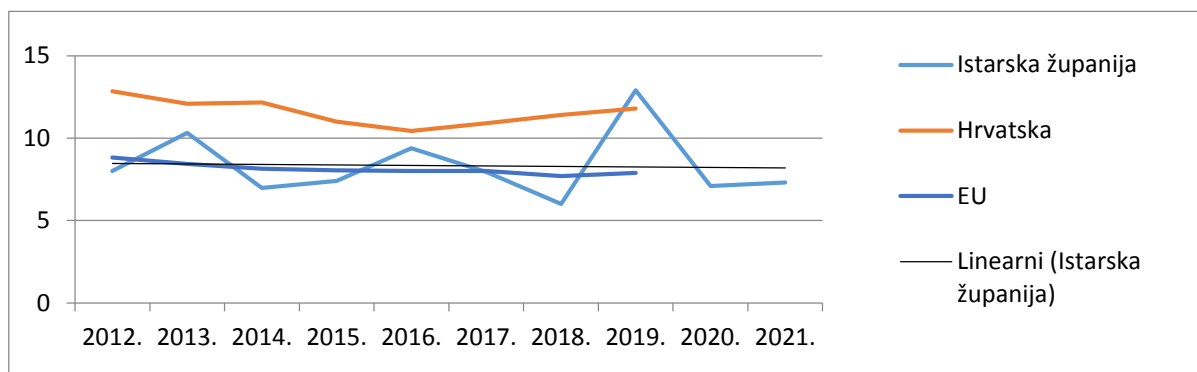
Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze za ukupnu dob su posljednjih deset godina u padu, niže su od stopa RH i veće od EU.

Slika 2 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze*, na 100.000 stanovnika (ukupna dob)

*K70, K73, K74

Dobno-standardizirane stope smrtnosti od kronične bolesti jetre i ciroze za dob 0-64 godine niže su od stopa RH i slične EU.

Slika 3 - Dobno-standardizirane stope smrtnosti kronične bolesti jetre i ciroze, na 100.000 stanovnika (0- 64 godine)